

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Обучение на млади предприемачи по езикова и цифрова грамотност проект LiNT

IO1 - задача 1.1

Фокус групи – обобщаващ доклад

AFORMAC (Франция)

IPS at UNWE (България)

KANE (Гърция)

JOVESOLIDES (Испания)

09/12/2019 – 24/02/2020

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	3
1. МЕТОДОЛОГИЯ	3
а. ФОКУС ГРУПА	3
б. МЯСТО НА ПРОВЕЖДАНЕ	4
в. ИЗБОР НА МОДЕРАТОР.....	5
г. ИЗБОР И ПРОФИЛ НА УЧАСТНИЦИТЕ.....	6
2. РЕЗУЛТАТИ – ВЪПРОСНИЦИ (ФОРМУЛЯРИ ЗА УЧАСТИЕ)	7
3. РЕЗУЛТАТИ – ДИСКУСИЯ	27
4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ	38
5. ПРЕПОРЪКИ	39
6. ПРИЛОЖЕНИЯ	40
ПРИЛОЖЕНИЕ 1: Обобщения от фокус групите	40
ПРИЛОЖЕНИЕ 2.1: Формуляр за участие във фокус група – преведен на френски	45
ПРИЛОЖЕНИЕ 2.2: Формуляр за участие във фокус група – преведен на български	49
ПРИЛОЖЕНИЕ 3.1: Въпроси за обсъждане във фокус групата – преведени на френски	56
ПРИЛОЖЕНИЕ 3.2: Въпроси за обсъждане във фокус групата – преведени на български.....	57

ВЪВЕДЕНИЕ

Във **Франция**, фокус групата се проведе на 09/12/2019 в Лимож. Както беше планирано, AFROMAC насрочи 2 часа групова работа в един от центровете на организацията. Бяха събрани три различни групи учащи се. Съответните раздели в доклада по-долу съдържат по-подробна информация..

Фокус групата IO1 по проекта LiNT беше организирана в **България**, в помещенията на УНСС, на 19/12/2019. Участниците в целевата група бяха общо 12, включително 3 професора; 4 учащи / студенти и 5 работодатели / представители на ТПП. Общата продължителност на фокус групата беше планирана – 2 часа, между 10:00 и 12:00 часа.

В **Гърция**, фокус групата се проведе на 24/01/2020 в Каламата в помещенията на гръцкия партньор. Общата продължителност беше 2 часа.

Мястото на провеждане на фокус групата в **Испания** беше WAYCO Coworking, намиращ се на Calle gobernador viejo nº 29 във Валенсия. Фокус групата се проведе на 28/01/2020 и продължи общо 120 минути (от 12:00 до 14:00 часа).

1. МЕТОДОЛОГИЯ

а. ФОКУС ГРУПА

Франция:

Въпросникът за фокус групата, преведен на френски език, може да бъде намерен в приложението към този доклад. Въпросникът беше преведен с помощта на онлайн преводачи, но основно – от един от членовете на екипа на френския партньор. Afromac бързо обясни целите на деня за обучаемите, така че модераторът да представи с лекота проекта в деня на фокус групата.

България:

Поради факта, че всички участници във фокус групата използваха български език за комуникация, езиковата адаптация на фокус групата включваше превод на въпросника (формуляр за участие) и въпросите за дискусия на български език (вж. Приложение 2 и 3 по-долу).

Фокус групата започна с кратко представяне на проекта LiNT, включително неговите цели, партньорството, целевите групи, планираните дейности и

резултати и източника на финансиране. След това всеки участник се представи, няколко уводни въпроса бяха зададени от участниците, на които модераторите отговориха, участниците попълниха своите формуляри за участие, проведена беше дискусия по предварително определени теми и бяха направени заключения от събитието.

Гърция:

За фокус групата KANE използва английската версия на въпросника. Всички участници знаеха добре английски, поради което не беше необходим превод. На всички участници беше дадено бързо обяснение на целите на фокус групата.

Испания:

Фокус групата беше проведена на испански и започна с кратко, 10-минутно въведение за проекта и темата на фокус групата.

6. МЯСТО НА ПРОВЕЖДАНЕ

Франция:

Фокус групата се проведе на 09/12/2019 в Лимож. Както беше планирано, Afromas проведе 2 часа групова работа в един от учебните центрове на организацията. Френският партньор използва една от класните стаи и беше подпомогнат от един учител, който беше там, за да помогне на младите имигранти, които според тях можеха да имат някои проблеми при разбирането на въпросите.

България:

Фокус групата IO1 по проекта LiNT беше организирана в помещенията на УНСС на 19/12/2019. За целта беше използвана малката конферентна зала на УНСС с капацитет 30 човека. Общата продължителност на фокус групата беше съгласно планираното – 2 часа, от 10.00 до 12.00 часа.

Гърция:

Фокус групата се проведе на 24/01/2020 в Каламата в помещенията на KANE. Общата продължителност беше 2 часа.

Испания:

Фокус групата се проведе в помещенията на WAYCO Coworking във Валенсия на 28/01/2020 и продължи общо 120 минути (от 12:00 до 14:00 часа).

в. ИЗБОР НА МОДЕРАТОР

Франция:

Модераторът на фокус групите беше Mathieu Schaefer, тъй като той имаше най-ясен поглед върху темите и нуждите. Той беше подпомогнат от Ясмينا, учител на OFII, специализирана в обучение на имигранти при пристигането им във Франция. Тя беше там, за да помогне на г-н Шефер с публиката, която вероятно би срещнала трудности с разбирането и която можеше да има повече проблеми при попълването на въпросника. Стаята беше класическа класна стая с общ капацитет от 30 души. Групата обсъди 5-те допълнителни въпроса, като постави всеки въпрос на масата и хората бяха помолени да дадат мнението си по всеки въпрос и да говорят за това в групи.

България:

За модератор на фокус групата беше избран ръководителя на екипа по проекта LiNT – доц. д-р Тодор Тодоров от ИСК към УНСС, подпомаган от един от членовете на екипа – доц. д-р Иван Стойчев. И двамата имат богат (повече от 20 години) опит в организирането, подпомагането и модериранията на обученията, дискуссионни събития и фокус групи.

Подредбата на участниците в стаята беше в кръг, което позволяваше на всички участници във фокус групата да се виждат и да общуват ефективно. След попълването на формулярите за участие, темите за бяха подложени на обсъждане, като всички имащи желание имаха възможност да изразят мнението си по тях. Като цяло участниците демонстрираха сериозен интерес и положително отношение към дискутираните въпроси и изразиха ценни мнения и предложения относно езиковата и цифрова грамотност на младите предприемачи.

Гърция:

Модератор на фокус групата беше г-жа Jelena Scerpanovic. Помагаше ѝ г-жа Nadiana Koufiva, която е напълно запозната с проекта. По време на фокус групата всички участници попълниха въпросник и последва

дискусия. Групата дискутира 5 допълнителни въпроса и всички ичаха възможност да изразят мнението си.

Испания:

Фокус групата беше проведена от Бетония Пастор (мениджър проекти в Jovesolidés) с помощта на Амр Хасан (мениджър проекти в Jovesolidés).

г. ИЗБОР И ПРОФИЛ НА УЧАСТНИЦИТЕ

Франция:

Afromas предложи до 3 класа да участват в 2-часовата фокус група. Присъстваха класове от: OFII имигранти, учащи в професионална реконверсия и други обучаващи се, интересувачи се от темата, както и учителите на Afromas, присъстващи в съответния ден. Броят на участниците беше общо 30, от които 10 имигранти + 5 учители. Трябва да се отбележи, че обществеността на имигрантите се интересуваше много от предприемачеството, тъй като много от тях с нетърпение очакваха да започнат самостоятелна работа като доставят храна с колело (UberEATS, Deliveroo).

България:

Участниците във фокус групата бяха избрани въз основа на техния профил, съответстващ на целите на дейността в рамките на проекта LiNT, както и въз основа на изразения от тях интерес за участие в дейността. ИСК към УНСС използва своите мрежи, за да достигне до всички потенциални участници във всяка от трите предварително определени групи.

Участниците в целевата група бяха общо 12, включително 3 професора; 4 учащи/студенти и 5 работодатели/представители на ТПП. Профилът на участниците във фокус групата беше много разнообразен, тъй като те бяха на възраст между 21 и 67 години, 2/3 от тях бяха жени, образователният им профил включваше общо средно образование, ПОО, бакалавър, магистър, доктор, а трудовият им опит обхващаше области като образование, консултации, околна среда и иновации.

Гърция:

Фокусната група беше проведена по начин, който да осигури най-добрата разбираемост на темата и да насърчи дискусията от всяка група субекти, с различни нива на образование и опит. Изборът на участниците беше направен според нуждите на проекта.

Испания:

Общо 9 участници взеха участие във фокус групата, от които 4 професора (професор по дизайн във Висшето техническо училище по дизайнерско инженерство, преподавател по „Обучение и трудова ориентация“, обучител в института за ПОО Висенте Бласко Ибаньес де Валенсия, разработчик на стратегии за икономическо социално въздействие за предприемачество), 2 предприемачи (мениджър в Асоциацията на младите предприемачи, графичен дизайнер) и 3 учащи/студенти, записани в курсове за ПОО в предприемачеството (1 стажант в ПОО и 2 обучаеми в ПОО).

2. РЕЗУЛТАТИ – ВЪПРОСНИЦИ (ФОРМУЛЯРИ ЗА УЧАСТИЕ)

Резултатите от попълнените въпроси в 4-те страни партньори по LiNT, включващи формулярите за участие, са представени по-долу:

1. *Имате ли някакъв опит (положителен или отрицателен) в областта на предприемачеството?*

Франция:

Повечето от анкетираните нямат опит в областта на предприемачеството, но някои имат опит.

Положителен опит:

- Артистичен терапевт (треньор)
- Онлайн секретар
- Аниматор на партита, шоу програми, фокусник

Отрицателен опит:

- Свързан с информация
- Негативна икономическа среда

България

Участниците във фокус групата показаха цялостен положителен опит в областта на предприемачеството или като предприемачи/участници в проекти, свързани с предприемачеството, или като работили с млади предприемачи.

Гърция:

Повече от половината от анкетираните имаха някакъв опит в сферата на предприемачеството.

Положителен опит:

- Маркетинг
- Търговия/мениджър продажби
- Винен бар
- Наеми

Отрицателен опит:

- Свързан със сектор Търговия

Испания:

Общо седем души казват, че имат опит в предприемачеството, един казва, че го няма директен опит, а друг казва, че опитът му с предприемачеството е от неговата роля на треньор.

Седем души подчертават положителни аспекти, които са изброени по-долу:

- Мотивацията на предприемачеството към обучаемите (обучител)
- Засилване на уменията Ви за комуникация и управление на проекти
- Култура на преодоляване
- Мотивацията за постиженията
- Обучението, което е имало значение
- Създаване на съвместни мрежи и икономически доходи

Шестима души подчертават негативни аспекти. Те са изброени по-долу:

- Бариери пред предприемачеството
- Недостиг на информация
- Неподходящи партньори
- Няма компенсация на усилията с резултати
- Липса на бизнес знания за предприемачество

- Бюрократия и данъци
 - Необходимост от мултизаेतост поради ниски доходи.
2. Смятате ли, че езиковата и цифровата грамотност е необходима за младите предприемачи? Дайте пример защо са необходими.

Франция:

Всички респонденти смятат, че езиковата и цифровата грамотност е необходима за младите предприемачи. Според някои, цифровата грамотност е по-важна, тъй като бизнесът е свързан с пари и бюджет.

Сред примерите защо е необходима езиковата и цифровата грамотност са:

- Да правят бюджети и да използват пари
- Деклариране на данъци
- Правене на поръчки
- Предаване на концепции и идеи
- Мерки за получаване
- Писане на имейли, офис работа
- Отговаряне по телефона
- Разбиране на сметките
- Сключване на договори
- Планиране на запасите
- Използване на касов апарат

България:

Всички участници изразиха мнението, че езиковата и цифровата грамотност е необходимо умение за младите предприемачи.

Гърция:

Всички участници изразиха мнението, че езиковата и цифровата грамотност е необходимо умение за младите предприемачи.

Измежду примерите за необходимостта бяха:

- Да правят бюджети и да използват пари

- Бизнес план
- Комуникация и работа в екип
- Логистика
- Предаване на идеи
- Писане
- Отговаряне по телефона
- Разбиране на сметки
- Сключване на договори
- Способност за наемане на персонал
- Способност да се следват тенденциите на пазара

Испания:

Въпреки, че и деветте участника са единодушни относно важността и на езиковата и на цифровата грамотност, те дават примери за езикова грамотност:

- Способност за създаване на ефективни мрежи (с доставчици, оборудване и клиенти)
- Постигане целите на компанията по всякакъв начин
- За развиване на организационни и координационни функции
- За съгласувано предаване на информация на заинтересованите страни
- За идентифициране, анализ и разбиране на собствените способности
- За учене: това е вратата за придобиване на нови умения
- За разработване на стратегията и целите на компанията
- Позволява по-голям обхват и разпространение на бизнес идеята
- За развиване на капацитет за емпатия.

Примери свързани с цифрова грамотност:

- Тези компетенции са ключове за автономността на предприемача и администрацията на икономическите ресурси на компанията.

3. Какви видове бариери и до каква степен възпрепятстват младите предприемачи да придобият умения, свързани с езиковата и цифрова грамотност (1 - ниска степен, 5 - висока степен)

Франция:

Бариери, които възпрепятстват младите предприемачи да придобият умения, свързани с езиковата и цифрова грамотност	Степен				
	1	2	3	4	5
Ситуационни: произтичащи от ситуацията, в която се намира дадено лице, като напр. липса на време поради ангажираност с работа и семейство, ненадежден транспорт и т.н.	1	4	6	7	2
Институционални: като напр. липса на подходящи правила, такси за участие и изисквания за участие	3	3	7	5	2
Диспозиционни/психологически: като напр. отрицателни нагласи за учене поради негативен опит в училище	1	7	3	6	3
Информационни: като напр. липса на подходяща информация за предложения за обучение и за ползите от него	1	3	7	8	1
Финансови ограничения: липса на финансова подкрепа или наличие на неефективни външни стимули	2	4	1	6	7

Значителна част от анкетираните оцениха като високи бариерите, свързани със: Ситуационни, Информационни, Финансови ограничения. По-малко важни са институционалните бариери. Диспозиционните/психологическите бариери най-вече не се разглеждат като огромна бариера за придобиване на бизнес умения от младите предприемачи.

България:

Бариери, които възпрепятстват младите предприемачи да придобият умения, свързани с езиковата и цифрова грамотност	Степен (брой отговори)					Среден резултат
	1	2	3	4	5	

Ситуационни: произтичащи от ситуацията, в която се намира дадено лице, като напр. липса на време поради ангажираност с работа и семейство, ненадежден транспорт и т.н.	1	1	4	5	1	3.33
Институционални: като напр. липса на подходящи правила, такси за участие и изисквания за участие	2	3	4	2	1	2.75
Диспозиционни/психологически: като напр. отрицателни нагласи за учене поради негативен опит в училище	1	1	2	4	4	3.75
Информационни: като напр. липса на подходяща информация за предложения за обучение и за ползите от него	1	2	3	2	4	3.58
Финансови ограничения: липса на финансова подкрепа или наличие на неефективни външни стимули	0	2	4	4	2	3.50

Средните стойности, изчислени на базата на отговорите на Въпрос № 3, предоставени от участниците във фокус групата, показват, че диспозиционните/психологическите пречки, са тези които най-много възпрепятстват придобиването на бизнес умения от младите предприемачи, следвани от информационните пречки и финансовите ограничения.

Гърция:

Барииери, които възпрепятстват младите предприемачи да придобият умения, свързани с езиковата и цифрова грамотност	Степен				
	1	2	3	4	5
Ситуационни: произтичащи от ситуацията, в която се намира дадено лице, като напр. липса на време поради ангажираност с работа и семейство, ненадежден транспорт и т.н.	1	1	3	3	
Институционални: като напр. липса на подходящи правила, такси за участие и изисквания за участие		2	4	1	1

Диспозиционни/психологически: като напр. отрицателни нагласи за учене поради негативен опит в училище		4	3		1
Информационни: като напр. липса на подходяща информация за предложения за обучение и за ползите от него	2	1	1	4	
Финансови ограничения: липса на финансова подкрепа или наличие на неефективни външни стимули			2	2	4

Значителна част от анкетираните оцениха като високи пречките, свързани с: информационните и финансови ограничения. По-малко важни са институционалните бариери. Диспозиционните/психологическите пречки най-вече не се разглеждат като огромна бариера за придобиване на бизнес умения от младите предприемачи.

Испания:

Бариери, които възпрепятстват младите предприемачи да придобият умения, свързани с езиковата и цифрова грамотност	Степен				
	1	2	3	4	5
Ситуационни: произтичащи от ситуацията, в която се намира дадено лице, като напр. липса на време поради ангажираност с работа и семейство, ненадежден транспорт и т.н.	0	3	0	1	5
Институционални: като напр. липса на подходящи правила, такси за участие и изисквания за участие	0	0	5	4	0
Диспозиционни/психологически: като напр. отрицателни нагласи за учене поради негативен опит в училище	0	0	1	3	5
Информационни: като напр. липса на подходяща информация за предложения за обучение и за ползите от него	0	2	1	3	3
Финансови ограничения: липса на финансова подкрепа или наличие на неефективни външни	0	0	2	5	2

4. Коментирайте една от причините за ранното отпадане от училище, водещо до ниска езикова и цифрова грамотност на млади предприемачи. Какви политики и инструменти за преодоляване на тази бариера са необходими?

Франция:

Анкетираните посочиха няколко причини, които смятат, че са най-важните за ранното отпадане от училище, което за съжаление води до ниска езиковата и цифровата грамотност:

- Социално-икономически причини
- Нужда от пари за живот
- Липса на финансиране
- Липса на знания
- Няма адекватни обучения по предприемачество
- Липса на мотивация
- Липса на ориентация в правилното насока
- Голяма продължителност на обученията

За анкетираните следните инструменти или политики могат да помогнат за предотвратяване на ранното отпадане от училище повишаване на езиковата и цифровата грамотност:

- Повече финансиране
- Повече психологическа подкрепа
- Насоки
- Политики за мотивиране на културни промени
- Непрекъснатата информация
- Помощ за намиране места за чиракуване
- Извънкласни дейности
- Повече обучения, свързани директно с рано отпадналите от училище хора

- По-голям фокус върху езиковата и цифровата грамотност

България:

Като причини за ранното отпадане от училище, водещо до ниска езиковата и цифровата грамотност на млади предприемачи, участниците във фокус групата посочиха следните ключови фактори:

- Липса на гъвкавост и практическа ориентация на обучението;
- Неподходящ подход и методи на преподаване;
- Семейни, ситуативни, финансови причини;
- Ниска мотивация за учене поради неефективна система или вътрешни фактори;
- Нежелание за инвестиране в образование, предпочитание вместо това участие в семейния бизнес.

Гърция:

Анкетираните посочиха няколко причини, които смятат за най-важните за ранното отпадане от училище и които за съжаление водят до ниска езикова и цифрова грамотност:

- Липса на смелост
- Прекалено високо ниво и скорост на обученията
- Нужда от пари за живот
- Липса на финансиране по време на обучението
- Липса на познания за финансиращите органи (обучител)
- Няма адекватни обучения по предприемачество
- Няма истинско сертифициране
- Липса на мотивация
- Липса на ориентация в правилната насока
- Прекалено голяма продължителност на обученията
- Няма достатъчно транспорт до обученията

За анкетираните следните инструменти или политики могат да помогнат за предотвратяване или намаляване на рисковете от отпадане от училище, както и за повишаване на езиковата и цифровата грамотност:

- Повече финансиране
- Повече комуникация/информация от публични органи
- Повече морална подкрепа
- Помощ за намиране места за чиракуване
- Въвеждане на модули за създаване на бизнес
- Предлагане на повече вечерни обучения, за да бъдат достъпни за работници
- Повече обучения, свързани директно с рано отпадналите от училище хора
- По-голям фокус върху езиковата и цифровата грамотност
- Насърчаване на предприемачеството още от детската градина
- По-хубави транспортни програми

Испания:

Всички отговори са насочени към предложението за политики и мерки за преодоляване на тези бариери.

Всички отговори съвпадат при изтъкването на две мерки: необходимостта от насоки и самопознание (специфично за самоувереността и самочувствието).

Посочени са и следните мерки:

- Премахване или намаляване на бариерите, които осигуряват семейния контекст
- Популяризиране на навиците за четене
- Видимост на положителните референции
- Въвеждане на предприемаческата икономика в стандартизираната образователна система.

5. В каква степен сте наясно с уменията, свързани с **ЕЗИКОВАТА ГРАМОТНОСТ**, които са необходими на младите предприемачи? (1 – ниска степен, 5 – висока степен)

Франция:

	Степен
--	--------

Умения, свързани с езиковата грамотност	(брой отговори)				
	1	2	3	4	5
Разбиране на нормативната база в сферата на бизнеса: умения за четене и разбиране	1	3	4	5	7
Комуникация и взаимодействие на работното място – активно слушане: разбиране на основната идея	0	1	6	6	7
Подобряване на уменията за писане: умения за писане и писмена комуникация	1	4	5	7	3
Ефективно говорене: вербална комуникация	1	1	4	6	8
Дигитална грамотност: изготвяне на писмени материали за социални медии и платформи, и-мейли	1	1	10	3	5

Значителна част от анкетираните смятат, че разбирането на бизнес регулациите, комуникацията и взаимодействието на работното място, подобряването на писането и ефективното говорене са много необходими на младите предприемачи. Дигиталната грамотност беше оценена като по-малко важна от останалите.

България:

Умения, свързани с езиковата грамотност	Степен (брой отговори)					Среден резултат
	1	2	3	4	5	
Разбиране на нормативната база в сферата на бизнеса: умения за четене и разбиране	0	0	1	6	5	4.33
Комуникация и взаимодействие на работното място – активно слушане: разбиране на основната идея	0	0	0	6	6	4.50
Подобряване на уменията за писане: умения за писане и	0	0	1	4	7	4.50

писмена комуникация						
Ефективно говорене: вербална комуникация	0	0	1	4	7	4.50
Дигитална грамотност: изготвяне на писмени материали за социални медии и платформи, и-мейли	0	0	2	4	6	4.33

Средните стойности, изчислени въз основа на отговорите, предоставени от участниците във фокус групата на Въпрос № 5, показват, че комуникацията и взаимодействието на работното място (активно слушане), подобряването на писането и ефективното говорене са областите, в които знанията на участниците са оценени като най-необходими, в сравнение с разбиране на бизнес регулациите и дигиталната грамотност, където нивото на знанията са оценени като по-малко важни.

Гърция:

Умения, свързани с езиковата грамотност	Степен (брой отговори)				
	1	2	3	4	5
Разбиране на нормативната база в сферата на бизнеса: умения за четене и разбиране		1	4	2	1
Комуникация и взаимодействие на работното място – активно слушане: разбиране на основната идея			2	2	4
Подобряване на уменията за писане: умения за писане и писмена комуникация			1	4	3
Ефективно говорене: вербална комуникация			1	4	3
Дигитална грамотност: изготвяне на писмени материали за социални медии и платформи, и-мейли			1	5	2

Значителна част от анкетираните оцениха цифровата грамотност като най-важна. Комуникацията и взаимодействието на работното място,

подобряването на писането и ефективното говорене са много необходими на младите предприемачи.

Испания:

Умения, свързани с езиковата грамотност	Степен (брой отговори)				
	1	2	3	4	5
Разбиране на нормативната база в сферата на бизнеса: умения за четене и разбиране	0	0	3	3	3
Комуникация и взаимодействие на работното място – активно слушане: разбиране на основната идея	0	0	0	3	6
Подобряване на уменията за писане: умения за писане и писмена комуникация	0	0	0	6	3
Ефективно говорене: вербална комуникация	0	2	2	2	3
Дигитална грамотност: изготвяне на писмени материали за социални медии и платформи, и-мейли	0	0	4	1	4

6. В каква степен сте наясно с уменията, свързани с **ЦИФРОВАТА ГРАМОТНОСТ**, които са необходими на младите предприемачи? (1 – ниска степен, 5 – висока степен)

Франция:

Умения, свързани с цифровата грамотност	Степен (брой отговори)				
	1	2	3	4	5
Финансова грамотност	0	4	4	2	10
Интегриране на математически и цифрови умения: съставяне на формули (използване на работни листа /в MS Excel/ при необходимост)	1	3	5	5	6

Изчисления и оценки: умения за работа с числа и пропорции, правилно разбиране на процентните означения, използване на екстраполация	0	5	2	4	9
Моделiranje и многостъпкови решения: умения за решаване на проблеми, разбиране на горни граници и ограничения, разпознаване на аномалии и грешни отговори при мониторинг на системи	0	2	6	8	4
Предаване на математически резултати на други лица и интерпретация на математическите резултати, получени от други лица	1	2	6	8	3
Справяне с неочаквани ситуации	0	2	5	6	7

Значителна част от анкетираните оцениха, че всички умения за смятане са много необходими на младите предприемачи. Дигиталните умения са оценени по някакъв начин малко по-маловажни от другите от почти половината от анкетираните.

България:

Умения, свързани с цифровата грамотност	Степен (брой отговори)					Среден резултат
	1	2	3	4	5	
Финансова грамотност	0	0	3	5	4	4.08
Интегриране на математически и цифрови умения: съставяне на формули (използване на работни листа /в MS Excel/ при необходимост)	1	0	5	2	4	3.67
Изчисления и оценки: умения за работа с числа и пропорции, правилно разбиране на процентните означения, използване на екстраполация	0	0	4	2	6	4.17
Моделiranje и многостъпкови решения: умения за решаване на проблеми, разбиране на горни	0	0	4	4	4	4.00

граници и ограничения, разпознаване на аномалии и грешни отговори при мониторинг на системи						
Предаване на математически резултати на други лица и интерпретация на математическите резултати, получени от други лица	0	1	3	4	4	3.92
Справяне с неочаквани ситуации	0	0	1	5	6	4.42

Средните стойности, изчислени въз основа на отговорите, предоставени от участниците във фокус групата по Въпрос № 6, показват, че справянето с неочакваното, изчисляването и оценката и финансовата грамотност са областите, в които според участниците, знанията трябва да са най-високи, в сравнение с моделирането и многоетапното решение, Комуникирането на математика и интегрирането на математика и цифрови умения, са оценени като по-маловажни.

Гърция:

Умения, свързани с цифровата грамотност	Степен (брой отговори)				
	1	2	3	4	5
Финансова грамотност		1	1	1	5
Интегриране на математически и цифрови умения: съставяне на формули (използване на работни листа /в MS Excel/ при необходимост)		2		6	
Изчисления и оценки: умения за работа с числа и пропорции, правилно разбиране на процентните означения, използване на екстраполация			1	6	1
Моделиране и многостъпкови решения: умения за решаване на проблеми, разбиране на горни граници и ограничения, разпознаване на аномалии и грешни отговори при мониторинг на системи			3	2	3

Предаване на математически резултати на други лица и интерпретация на математическите резултати, получени от други лица			2	6	
Справяне с неочаквани ситуации			2	4	2

Според значителна част от анкетираните, всички цифрови умения смятат се много необходими на младите предприемачи. Финансовата грамотност се счита за най-важната. Интегрирането на математиката и цифровите умения, изчисляването и оценката и комуникирането на математиката също са много важни.

Испания:

Умения, свързани с цифровата грамотност	Степен (брой отговори)				
	1	2	3	4	5
Финансова грамотност	0	2	4	3	0
Интегриране на математически и цифрови умения: съставяне на формули (използване на работни листа /в MS Excel/ при необходимост)	1	3	1	2	2
Изчисления и оценки: умения за работа с числа и пропорции, правилно разбиране на процентните означения, използване на екстраполация	2	0	3	2	2
Моделиране и многостъпкови решения: умения за решаване на проблеми, разбиране на горни граници и ограничения, разпознаване на аномалии и грешни отговори при мониторинг на системи	1	1	2	4	1
Предаване на математически резултати на други лица и интерпретация на математическите резултати, получени от други лица	1	3	2	1	2
Справяне с неочаквани ситуации	0	1	3	2	3

7. Коя от компетентностите, описани в точки 5 и 6, които сте попълнили, според вас е най-предизвикателната? Защо?

Франция:

За анкетираните най-предизвикателните компетенции бяха: (причина)

- Изчисляване и оценка (за да се отговори на бизнес нуждите, парите в бизнеса)
- Всички умения за ограмотяване (френският език е твърде сложен)
- Подобряване на писането и комуникацията (за да общуваме по-добре и от съществено значение за създаването на бизнес)
- Цифровите умения (те се нуждаят от повече умствена работа, за да решат в няколко стъпки и модел)
- Предаване и комуникиране (няма реални обучения за това/обучител)
- Регулации (информация, която не е добре позната и достъпна във Франция)

България:

Според участниците във фокус групата, езиковите и цифровите умения, които са най-голямо предизвикателство са следните:

- Справяне с неочакваното (4 отговора);
- Финансова грамотност (3 отговора)
- Моделиране и многоетапно решение (3 отговора);
- Интегриране на математиката и дигиталните умения (1 отговор);
- Разбиране за бизнес регулациите (1 отговор).

Гърция:

За анкетираните най-предизвикателните компетенции бяха: (причина)

- Дигитална и финансова грамотност, ако не можете да смятате, не можете и да организирате
- Активно слушане, за да се разбере по-добре основната идея
- Комуникация и взаимодействие на работното място, за оцеляване във всеки сектор

- Цифрови умения, не може да се действа, ако има пропуск в математическите познания.

Испания:

- Четири от девет участници са избрали **Ефективно говорене**
- Един участник е избрал **Изчисляване и оценка**
- Един участник е избрал **Моделиране и многоетапно решение:**
- Един участник е избрал **Справяне с неочакваното**
- Един участник е избрал **Финансова грамотност**
- Един участник е избрал **Подобряване на писането**

8. Какво мислите за електронното обучение като методология за обучение за придобиване на знанията/уменията, споменати във въпросника? Ако не е добър вариант, имате ли други предложения като напр. смесено обучение?

Франция:

Повечето от анкетираните знаеха за електронното обучение, а някои (45%) смятат, че това би било добра идея, защото ще помогне за:

- свободно обучение, без конкретни часове за обучение
- работа без натиск
- по-голяма гъвкавост

Но 45% мислеха, че не е било добра идея и посочиха, че:

- Няма налични обучители, на които да задават въпроси
- Понякога няма достатъчно място за всички ученици (в този случай ограничени участници)
- По-добре би било да се направи по-висш курс, университет по мениджмънт
- Би било по-добре да има някои конкретни семинари, за да се учи в реална ситуация
- Да се правят обучения на място с предприемач (опит от реалния свят)

Други 10% никога не са имали опит с и не можаха да отговорят на въпроса или отговорите им не бяха точни.

България:

Като цяло участниците подкрепиха електронното обучение като методология за обучение за езикови и цифрови умения, но често заявяваха, че то трябва да се комбинира с учене лице в лице.

Гърция:

Всички анкетирани са знаели за електронното обучение и го смятат за идеално, защото то е:

- възможност за достигане до знания от разстояние
- достъпно и гъвкаво
- ефективно, удобно

Предложения:

- Електронното обучение трябва да се комбинира с типичния модел за учене през целия живот

Испания:

Повечето участници подчертаят рисковете от обучението, основаващо се единствено на електронното обучение (риск от изоставяне, ученето от лице в лице незаменимо, особено за ограмотяване).

Повечето предлагат комбинирано/смесено обучение (електронно обучение и лице в лице).

Подчертава се, че инструментите за електронно обучение могат да бъдат полезни и за обучение на цифрови умения.

9. *Какви функции трябва да има виртуалната учебна среда, за да Ви помогне да развиете уменията/компетентностите, описани във въпросника?*

Франция:

Анкетираниите, които бяха положително настроени относно платформата за електронно обучение, посочиха следните характеристики, които платформата за електронно обучение трябва да притежава:

- Спокойна (твърде претрупан интерфейс за неквалифицираната публика)
- Взискателна (не само основно съдържание)
- Ефективни инструменти (липса на качествено съдържание)
- Безплатна и свободно достъпна (твърде скъпа за сега и не винаги безплатна)
- Симулация на създаване на бизнес
- Фокусирана върху езиковата и цифрова грамотност
- Сертифициране
- Фокус върху счетоводни и финансови въпроси

България:

Най-важните характеристики на виртуалната учебна среда, препоръчани от участниците, бяха следните:

- Лесна за ползване, лесно достъпна, информативна, насочена към основния въпрос;
- Комбиниране на теория и практика;
- Съдържа тестове за самооценка, дискуссионни форуми
- Адаптирана към характеристиките на потребителите
- Да провокира интереса на участниците.

Гърция:

- Да са прости и разбираеми
- Онлайн помощ
- Създаване на групи за взаимодействие
- Допълнителен материал
- Видеоклипове, изображения и симулация
- Цели и предизвикателства
- Сертифициране

Испания:

- Да е атрактивен (прост, визуално приятен, интуитивен, ...)
- Да е базиран на практически опит, справки (практически подход)
- Да позволява персонализиране (адаптиране към индивидуалните нужди)
- Да позволява адекватно наблюдение на напредъка
- Напълно адаптиран към потребителския профил

3. РЕЗУЛТАТИ – ДИСКУСИЯ

Резултатите от дискусиите, проведени по предварително определени теми, са представени по-долу:

1. *В каква степен уменията, свързани с езиковата и цифрова грамотност, са необходими, за да бъдат младите предприемачи успешни в своя бизнес? Коя от двете групи умения е по-важна? Защо?*

Франция:

Това беше най-лесният въпрос от всички. Отговорите бяха ясни и всички участници имаха подобни мнения.

Всички те заявиха, че езиковите и цифровите умения са много необходими на младите предприемачи, за да успеят в своя бизнес. За всички участници изглеждаше очевидно, че е те са най-важните неща и за живота.

30 души от 30 отговориха, че смятат, че цифровите умения са най-важните, но 28 от 30 казват, че и двете са еднакво необходими.

България:

Мненията, изразени от участниците във фокус групата, могат да бъдат обобщени в посока, че цифровата и езиковата грамотност са взаимосвързани, трябва да се развиват паралелно и са абсолютно критични и необходими за всеки предприемач, за да успее в своя бизнес, независимо в кой сектор. Бяха споделени няколко мнения, че езиковите умения са малко по-важни, тъй като те формират основата за всички останали видове компетентности. С помощта на езиковите умения младите предприемачи могат да търсят информация на правилното място, да я разбират и анализират. Освен това значението на различните видове компетенции – езикови и цифрови умения – може зависи от етапа на развитие на съответния бизнес. Обикновено в началото на индивидуалния цикъл на развитие на бизнеса езиковата грамотност може да се окаже по-важна, докато с разрастването на бизнеса и

нарастващата сложност, цифровите умения могат да се окажат по-значими.

Гърция:

Всички участници се съгласиха, че както езиковите, така и цифровите умения са напълно необходими за младите предприемачи.

Езиковата грамотност е способността да се чете, пише, говори и слуша по начини, които ще им позволят да общуват ефективно с различни аудитории. Четенето и писането, когато са интегрирани с говорене, слушане и гледане и критично мислене, представляват ценни аспекти в работната среда. Езиковата грамотност е важен компонент, за да се гарантира, че всички млади предприемачи имат най-добър шанс да успеят в своя бизнес.

Цифровата грамотност се определя като способност за достъп, използване и интерпретиране и предаване на математическа информация, за да се включат и управляват математическите изисквания в различни ситуации от ежедневието на трудовия живот. Да бъдеш цифрово грамотен означава да използваш уверено и ефективно математиката, за да отговориш на ежедневните нужди.

Испания:

Тези умения се оценяват като много важни. Подчертава се значението на тези компетенции за автономията на предприемачите и способността да управляват собствен бизнес и да имат контрол над него.

Те са основни умения за ефективно решаване на управленски задачи.

Значението им се отразява и върху „професионалния имидж“ на предприемача.

Групата оценява важноста и на двата вида умения; езиковите компетентности обаче се считат по някакъв начин за по-основни, защото са пряко свързани с комуникацията. Цифровите компетентности имат по-специфичен характер и е по-вероятно да там да помагат и други хора.

- 2. Кои са най-сериозните бариери пред придобиването на умения, свързани с езиковата и цифрова грамотност от младите предприемачи? Кои са основните фактори за съществуването на такива бариери? Променят ли се тези бариери с течение на времето или остават относително стабилни за всеки млад предприемач?*

Франция:

За групата най-сериозните бариери пред придобиването на езикови и цифрови умения от млади предприемачи бяха свързани с административни обществени бариери като разрешителни за работа и попълване на документи, последвани от финансови проблеми при създаване на бизнес и достъп до обучения. Изглежда, че не са свързани със самата учебна програма, а с достъпа до нея.

Ключовият фактор за тези проблеми са върху публичните политики и информацията за съществуващите финансови помощи и административните процедури, които изглежда не са достъпни за по-неквалифицираната общественост.

Няма усещането, че тези бариери се развиват с времето, те остават през различните възрастови групи на хората.

България:

По отношение на най-сериозните пречки, пред които са изправени младите предприемачи в усилията си за придобиване на езикова и цифрова грамотност, липсата на адекватна информация и слабите връзки между образованието и бизнеса бяха определени като някои от ключовите бариери в това отношение. Недостатъчните бизнес контакти и оскъдните положителни примери и добри практики за насърчаване на предприемачите също бяха посочени като сериозни пречки, заедно с недоверието на младите хора и предприемачите, по-специално в собствения им потенциал, подценяването на положителните ефекти от ученето от страна на бизнес практикуващи и липсата на мотивация в това отношение, ограниченията във времето, семейните задължения, недостатъчното финансиране и организацията на бизнес дейностите, неспособността да се адаптират към променящата се среда и т.н.

Гърция:

Групата е идентифицирала много видове бариери. Успяхме да ги категоризираме в списъка по-долу:

- Образователни проблеми
- Трудности при достъпа до обучение
- Икономически или социални проблеми
- Проблеми с отношението

- Публични политики
- Липса на информация

Всички присъстващи се съгласиха, че този вид бариери остават стабилни.

Испания:

Най-важните бариери са следните:

- Образователната система: това е структурна ситуация. Компетентностите, свързани с предприемачеството, не са приоритет. Образователната система се е развила малко в Испания в сравнение със скоростта на социалните промени. Системата реагира на индустриалната система. Има разлика между уменията, с които се занимават училищата, и уменията, необходими на пазара на труда.
- Тези умения трябва да се учат ежедневно, а не по изключение. Това трябва да започне в много ранна възраст.
- Културни фактори: На социално ниво се извършва обезценяване на тези компетенции (езикова и цифрова грамотност). Напредъкът на технологиите е довел до спад в езиковите и цифровите компетенции, дължащо се на автоматизацията и липсата на практика без технологична подкрепа. Ако има дигитално разделение, тази липса на компетенции се задълбочава.
- Семейни фактори: Семейна култура на малка подкрепа за инициативи и предприемачество, защото се възприема като риск, а не като „безопасна“ работа. Нагласите на семействата са най-вече да работят за другите и предават тези нагласи и на следващите поколения. Девалвацията на тези компетенции е на социално ниво, поради което ги намираме и в семейството, където езиковата и цифровата грамотност са от второстепенно значение. В много случаи децата и младежите не са образовани да бъдат автономни. Това се чувства особено силно в бедни или в ниско образовани семейства. Липсата на тези компетенции се "наследява" и образователната система не е в състояние да се справи с тях.

Приносът на фокус групата може да бъде обобщен в следното: Подходът на образователната система и социалната девалвация на езиковата и цифровата грамотност.

Други приноси се отнасят до липсата на обучение в образователната система по икономически науки (това не е приоритет в образователната система или в ПОО). Необходимо е да се работи на много ранен етап, ежедневно, във вътрешната икономика и да има практически подход.

Променят ли се тези бариери с течение на времето или остават относително стабилни за всеки млад предприемач? Ако младите не са обучени, бариерите ще останат стабилни или с малко промяна.

3. *В каква степен ранното отпадане от училище оказва влияние върху равнището на уменията, свързани с езиковата и цифрова грамотност при младите предприемачи? Могат ли политиките на национално и местно равнище да помогнат за смекчаване на тези ефекти? Как?*

Франция:

Всички участници се съгласиха, че рано отпадащите от училище силно влияят на нивата на езикови и дигитални умения на младите предприемачи, особено ако отпадането е преди колежа. Във Франция училището е задължително до 16 г., така че повечето от младите хора имат минималните езикови и цифрови умения.

Повечето участници се съгласиха също, че политическите мерки и инструменти на национално и местно ниво могат да помогнат за намаляване на ефекта от отпадането от училище върху езиковата и цифровата грамотност на младите предприемачи. Те предложиха следните мерки, които според тях са полезни за предотвратяване на това:

- Повече и по-добри обяснения на младите хора за различните професии
- Започване на ориентирани към работа обучения по-рано и увеличаване на чиракуването
- Повече финансова подкрепа за обучения
- Създаване на по-добро училищно/обучително консултиране
- Започване на обучения в сектори, които имат добър процент на заетост

България:

Участниците във фокус групата се обединиха около мнението, че въпреки че отпадането от училище е решаващ фактор за нивата на езикова и цифрова грамотност на младите предприемачи, неформалното и

самостоятелното обучение в рамките на обучението през целия живот, може в голяма степен да компенсира някои от негативните ефекти от преждевременното отпадане от училище. В този контекст семейната среда и обществените добродетели в областта на образованието и обучението са много важни за предотвратяване на отпадането от училище. Необходими са политически мерки за справяне с практическата ориентация на цялата образователна система в България за борба не само с отпадането от училище, но и за подобряване на съгласуваността между уменията и изискванията на пазара на труда, включително чрез подкрепа за повишаване на интереса и привлекателността на образованието за младите хора и въвеждане на практически ориентирани подходи в образованието като напр. дуалното обучение.

Гърция:

Участниците във фокус групата се съгласиха, че феноменът на ранното отпадане от училище е напълно свързан и засяга нивото на езикова и цифрова грамотност на младите предприемачи. Те също така се съгласиха, че политическите мерки на национално и местно ниво могат да намалят ефекта от отпадането от училище върху младите предприемачи.

Въпреки това всички те се съгласиха, че трябва да има тясно сътрудничество от всички заинтересовани страни, за да има добри резултати. Родителите, училищата, колежаите и учениците (млади предприемачи) трябва да работят заедно.

Родители: Ефективна комуникация, дискусия за реалностите в кариерата, поддържане на връзка с образователната институция, насърчаване на почивка, вместо отказване.

Училища: Приемане на стратегии за ранна намеса, разработване на програми за наставничество/обучение, създаване на програми извън училище и въвеждане на ментори в класната стая.

Колежи: Намаляване на разходите, подкрепа на психичното здраве, осигуряване на механизми за подкрепа на семейството, помощ на учениците да вземат информирани решения.

Испания:

Всички участници единодушно се съгласиха, че ранното отпадане от училище поражда дефицит на тези компетенции, които не се осигуряват от семейната среда, тъй като отпадащите са предимно от бедни семейства и такива с ниско образователно ниво. Те не се предоставят и на социално ниво, тъй като общото ниво на социалната стойност на тези компетенции е намаляло поради навлизането на технологиите.

Изискват се структурни и прогресивни промени в подхода на образователната система. Това е основен проблем.

Тези компетенции трябва да бъдат тренирани на много ранен етап. Учениците трябва да се сблъскат с практиката, така, че да не остават в сферата на теорията.

Мерките трябва да влияят едновременно на образователните и социалните промени, тъй като и двете са свързани. Трябва да има промяна в социалните ценности, тъй като дефицитът на тези компетенции е свързан с по-ниската им социална стойност в сравнение с други времена.

Някои мерки, посочени от участниците във фокус групата:

- Емоционалната интелигентност като субект (себепознание, таланти) ще повлияе на скалата на ценностите и ще бъде компетентна в тези области.
- Друга мярка, която трябва да се вземе предвид, е да се генерират референции, с които да се оценяват тези компетенции.
- Роля на образователното ориентиране от ранна възраст, индивидуализирана ориентация.
- Нови методи на обучение: учене от проекти (позволява тези умения да се обучават напречно), обучение по гражданство.

4. *Кое умение, свързано с езикова/цифрова грамотност е най-трудно да бъде придобито от страна на младите предприемачи? Кои са основните причини за това? Как може по подходящ начин да се адресира подобно предизвикателство?*

Франция:

Групата беше на мнение, че всички езикови и цифрови умения са еднакво важни и че не може да има разлика между тях.

За тях причината за липсата на основни езикови и цифрови умения е свързана с ниско образователно ниво – или поради отпадане, или пристигане от друга държава.

Повечето участници се съгласиха, че може би е по-добре първо да придобият всички езикови и цифрови умения и след това да се фокусират върху предприемачеството, тъй като смятат, че е много важно да притежават тези умения в ежедневието.

Някои участници посочиха, че по всеки финансов и регламентен въпрос хората могат да получат помощ от публичните служби, без те самите да притежават уменията. (Счетоводство например)

На една маса участниците бяха помолени да сортират всички умения от най-важното до по-малко важното. Най-важното беше: Разбиране на бизнес регламентите, а по-малко важното беше: Комуникация на математика.

България:

По отношение на езиковите и цифровите умения, които младите предприемачи получават най-трудно, някои от участниците във фокус група бяха на мнение, че валидирането/одобряването на информацията е една от ключовите компетенции в това отношение, т.е. да може да се разработи и прилага на практика адекватна система за филтриране и анализ на информацията, идваща от околната среда. Финансовата грамотност и разбиране на прочетеното, заедно със справянето с неочакваното, ефективното говорене, уменията за писане и писмена комуникация и др.

Гърция:

Всички участници бяха на мнение, че както езиковите, така и цифровите умения са еднакво важни, така че не може да има никакво разделение между тях.

Причината за липсата на основни езикови и цифрови умения е свързана със социално-икономическите проблеми плюс явлението отпадане от училище.

Участниците се съгласиха, че ако искаме да сме сигурни, че младите предприемачи ще придобият всички необходими умения (езикова и цифрова грамотност), първо трябва да придобият основните умения.

Подобни предизвикателства могат да бъдат решени адекватно с някои от решенията, споменати във въпрос 3.

Испания:

Първата стъпка е да се осъзнае този дефицит. Във връзка със специфични умения, свързани с езиковата грамотност, се подчертава способността да се конструира и комуникира смисъл, писмена компетентност и способността да се говори публично (структуриране на съобщенията по ясен начин и използване на подходящото езиково ниво, формално/неформално).

Във връзка с цифровите умения: получаване на количествена информация, необходима за вземане на решение и способност за тълкуване, представяне и комуникация: използване на формати за вземане и комуникиране на решения.

Увеличаване значението на практическото обучение. Необходимо е да бъдат тренирани от много ранна възраст и във всички образователни нива.

Стажове в компании не само в края на обучението, но и всяка година. Да се изберат компании с подходяща фирмена култура в това отношение.

Дуалната система за професионално образование и обучение (дуална ПОО система) е добър инструмент, но обикновено не завършва с назначаване на работа.

5. *Какви са възможностите на електронното обучение, като обучителен подход, за справяне с недостига на умения, свързани с езиковата и цифровата грамотност сред младите предприемачи? Какви функционалности трябва да притежава една виртуална обучителна платформа, за да спомогне за справянето с този недостиг? Биха ли били други обучителни методи по-подходящи? Кои? Защо?*

Франция:

Някои участници се съгласиха, че електронното обучение може да бъде добра методология за обучение за справяне с липсата на езикови и цифрови умения на младите предприемачи, тъй като би помогнало за по-свободното обучение без конкретни часове за обучение. Те прецениха, че

това ще им даде по-голяма гъвкавост в ежедневиия живот и че ще могат да работят без натиск.

Платформата трябва да съдържа качествено и взискателно съдържание, да бъде със свободен достъп. Освен това, трябва да се фокусира само върху съдържанието в контекста на създаване на бизнес (цифрова и езикова грамотност, счетоводство и финанси). Също така е необходимо обучаемите да получат сертификат, който може да им помогне при търсене и намиране на работа, ако не им провърви в предприемачеството.

Но те подчертаха също, че това не може да бъде цялостно решение за обучение, тъй като ще пропуснат помощта от страна на учител. Самите участници бяха предимно неквалифицирани, така че чувстваха нужда да има човек, на когото да отправят своите въпроси.

Около половината от участниците не намериха идеята за добра и посочиха в допълнение като недостатък липсата на учител/учител по и че би било по-добре да има някои конкретни семинари, за да се обучат в реална ситуация с предприемач (опит от реалния свят), за да могат да научат повече за по-малко време.

България:

Участниците във фокус група отстояваха позицията, че само електронното обучение като инструмент за обучение не е достатъчно за справяне с дефицита на езикови и цифрови умения на младите предприемачи. В това отношение смесеното (онлайн и лице в лице) обучение, удобно за ползване и позволяващо придобиване на презентационни умения и повишаване на нивото на мотивация, необходимо за учене, може да бъде много полезно. По отношение на полезните функционалности, платформите за електронно обучение трябва да привличат вниманието и интереса на крайните потребители, да бъдат адаптирани за мобилна употреба, позволяващи изпълнение на групови задачи и проекти, които учащите да могат да изпълняват заедно и да предоставят обратна връзка на своите потребители.

Гърция:

Участниците се съгласиха, че електронното обучение е сред най-важните експлозии, предизвикани от интернет трансформацията. Това позволява на потребителите да събират знания и образование както чрез синхронни,

така и чрез асинхронни методологии и ефективно да се изправят пред необходимостта от бързо придобиване на актуално ноу-хау. Трите основни инструмента за електронно обучение могат да бъдат:

- инструменти за учебна програма
- инструменти за цифрова библиотека, и
- инструменти за представяне на знания

По време на дискусиата участниците записаха някои от функционалностите, които според тях трябва да притежава виртуалната учебна среда.

- Онлайн подкрепа за учители на младите предприемачи
- Подходящи тестове за младите предприемачи, в зависимост от тяхната възраст и знания
- Гъвкава организация на потребителите, за да се обучават свободно
- Приспособима крива на обучение, младите предприемачи трябва по някакъв начин да участват в процеса на обучение
- Персонализирана система за оценяване
- Система за управление на съдържанието, записва всички документи на едно място

Групата не изрази мнение за други подходящи методи на обучение.

Испания:

Въпреки че може да изглежда по-гъвкав метод, той може да е проблем за най-уязвимото население, свързан с достъпа до технологии и знания, необходими за тяхното използване. Преодоляването на тази ситуация може да изисква специална подкрепа.

Разгледайте смесена методология: електронно обучение и лице в лице помощ за намаляване на тези рискове. Подкрепата е от съществено значение за поддържането на мотивацията за учене и за преодоляване на някои от бариерите, които тези млади хора имат.

Функционалности на виртуалната учебна среда:

- Достъп до свидетелствата на другите, за да се изправят пред стереотипи, свързани с предприемачеството и уменията, които са

наистина необходими. Предприемачите предават своя практически опит. Осигуряване на споделено обучение.

- Възможност за разработване на менторска програма, която осигурява необходимата подкрепа.
- Работа върху съдържанието от положителни референции, където те могат да направят тези компетенции осезаеми и които не са само теоретични.
- Визуалността и езикът трябва да са привлекателни за целевата група.
- Отворен код
- Практически подход
- Подход за сътрудничество

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Както въпросникът, така и груповата дискусия показаха, че езиковата и цифровата грамотност са много важни за младите предприемачи, за успеха на техния бизнес, но и за ежедневиия живот. Изглеждаше трудно да се избере едно от тези умения, което би могло да бъде повече или по-малко важно, тъй като те се усещаха еднакво важни.

Публичните политики оказват голямо влияние върху езиковата и цифровата грамотност на младите предприемачи, но не само. Поведението им докато са в училище или се обучават, оказва значително влияние върху придобитите им умения. Във всеки случай училищното образование е фактор номер едно за притежаването или не на езикова и цифрова грамотност.

Групата сподели мнение относно възможността за обучение на тези езикови и цифрови умения чрез платформи за обучение, включително онлайн. Тъй като заинтересованата общественост се състои главно от ниско- или неквалифицирани лица, те смятат, че е много важно да има някой, който да отговаря на техните въпроси по време на обучението им.

По този начин ще бъдат преодоляни многобройни бариери и ще се използват различни подходи за подпомагане на младите предприемачи да придобият езикови и цифрови умения, а платформите за електронно обучение могат да бъдат изключително ценни в това отношение, ако се комбинират с други учебни подходи, като например обучение лице в лице.

5. ПРЕПОРЪКИ

За партньорството по проекта LiNT изглежда важно да осигури обучение, способно да повиши езиковите и цифровите умения. Използването на инструменти за онлайн обучение може да бъде ефективна идея, но трябва да бъде добре обмислено, за да осигури качествено съдържание, необходимо за публиката, към която е адресирано и да се администрира презентативно и от разстояние. Това ще даде възможност за присъствие на учител.

Съдържанието трябва да се фокусира върху предприемачеството и да се възползва в пълна степен от примери от реалния живот. Това изглежда е единственият начин да се засили интереса на чираците и да им се даде качествено съдържание, от което биха се нуждаели. То трябва да е безплатно за тях.

Във всеки случай, може да е интересно да се включи информация за финансиране и административни контакти във всяка държава, за да се пренасочат и информират младите предприемачи за техните нужди.

Изглежда необходимо да се определи нивото на влизане в курса, тъй като изглежда важно да наличието на някои основни умения, за да могат курсистите да се възползват напълно от обучението и да се гарантирате, че обществеността е в състояние да следва цялата програма.

Освен това могат да се формулират и други препоръки относно характеристиките, които виртуалната учебна среда трябва да притежава, за да помогне ефективно на младите предприемачи да развият езиковите и цифровите уменията, необходими за техния успех в бизнеса, като например: да е лесна за ползване, лесно достъпна, информативна; да се комбинират теория и практика; да съдържа тестове за самооценка, дискуссионни форуми; да е адаптирана към характеристиките на потребителите; да провокира интереса на участниците и др.

6. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: Обобщения от фокус групите

Франция:

Институции / държава	AFORMAS ФРАНЦИЯ
Брой участници	Обучаеми (или предприемачи): 30 Преподаватели: 5 Общо: 35
Дата и време	120 минути (30 мин. – въпросник, 60 мин. – дискусия, 30 мин. – презентирание на проекта)
Модератори	Модератор: Mathieu Schaefer Помощник модератор: Yasmina
Възраст	Обучаеми: 18-45 год. Преподаватели: 28-55 год.
Пол	Обучаеми: мъже (53%), жени (47%); Преподаватели: мъже (10%), жени (90%)
Образование	Обучаеми: от без образование до Вас+2 Преподаватели: висше образование
Говорим език	Обучаеми: френски/арабски Преподаватели: френски/английски
Предприемачески опит	10% с опит, 80% без опит, 10% - не са отговорили на този въпрос

България:

<i>Институции / държава</i>	ИСК при УНСС България
<i>Брой участници</i>	Обучаеми (или предприемачи): 4 Преподаватели: 3 Представители на ТПП и МСП: 5 Общо: 12
<i>Дата и време</i>	Дата: 19/12/2019 Обща продължителност – 2 часа (10.00 – 12.00 ч.): <ul style="list-style-type: none">▪ Въведение в проекта - 10 минути;▪ Представяне на участниците - 10 минути;▪ Въвеждащи въпроси - 10 минути;▪ Попълване на формуляра за участие - 30 минути;▪ Дискусия по предварително зададените теми - 50 минути;▪ Закриване на събитието и заключения - 10 минути.
<i>Модератори</i>	Модератор: доц. д-р Тодор Тодоров Помощник модератор: доц. д-р Иван Стойчев
<i>Възраст</i>	Обучаеми: 21-32 год. Преподаватели: 35-42 год. Представители на ТПП и МСП: 22-67 год.
<i>Пол</i>	Обучаеми: 25% мъже, 75% жени; Преподаватели: 33% мъже, 67% жени; Представители на ТПП и МСП: 40% мъже, 60% жени.
<i>Образование</i>	Обучаеми: общо средно, ПОО, магистър икономика Преподаватели: доцент д-р. Представители на ТПП и МСП: бакалавър, магистър, доцент д-р
<i>Говорим език</i>	Обучаеми: български Преподаватели: български

	Представители на ТПП и МСП: български
<i>Предприемачески опит</i>	75% - с опит, 25% - без опит, 0% - не са отговорили на този въпрос

Гърция:

Институции / държава	KANE , Гърция
Брой участници	Обучаеми: (или предприемачи): 3 Преподаватели: 5 Общо: 8
Дата и време	120 минути (30 мин. – въпросник, 60 мин. – дискусия, 30 мин. – презентация на проекта)
Модератори	Модератор: Jelena Scepanovic Помощник модератор: Nadiana Koutiva
Възраст	Обучаеми: 18-28 год. Преподаватели: 40-55 год.
Пол	Обучаеми: мъже (67%), жени (33%); Преподаватели: мъже (60%), жени (40%)
Образование	Обучаеми: от без образование до Вас+2 Преподаватели: висше
Говорим език	Обучаеми: гръцки/английски Преподаватели: гръцки/английски/френски/немски
Предприемачески опит	67% с опит 33% без опит

Испания:

Институции / държава	Jovesolides, Испания
Брой участници	Общо 9, от които: <ul style="list-style-type: none">- 4 преподаватели- 2 предприемачи- 3 обучаеми
Дата и време	28/01/2020
Модератори	Vegoña Pastor (мениджър проекти в Jovesolides) Amr Hassan (мениджър проекти в Jovesolides)
Възраст	Преподаватели: 28-52 год. Предприемачи: 27-29 год. Обучаеми: 21-27 год.
Пол	Преподаватели: мъже (50%), жени (50%) Предприемачи: мъже (50%), жени (50%) Обучаеми: мъже (0%), жени (100%)
Говорим език	Преподаватели: испански Предприемачи: испански Обучаеми: испански
Предприемачески опит	100% без опит

ПРИЛОЖЕНИЕ 2.1: Формуляр за участие във фокус група – преведен на френски

Nom du participant	
Âge	
Sexe	
Enseignement (niveau du diplôme)	
Domaine d'expérience professionnelle	
Langues parlées	

Concept de littératie et de numératie entrepreneuriales

Terme	Définition
LITERATIE	<i>L'aptitude à comprendre et à utiliser l'information écrite dans la vie courante, à la maison, au travail et dans la collectivité en vue d'atteindre des buts personnels et d'étendre ses connaissances et ses capacités</i>
Sensibilisation à l'alphabétisation	Importance de l'alphabétisation : Les élèves reconnaissent que la littératie leur procure du plaisir et leur permet de comprendre le monde qui les entoure et d'y participer.
	Sensibilisation des apprenants : Les élèves déterminent ce qu'ils savent, ce qu'ils sont capables de faire et ce qu'ils doivent apprendre lorsqu'ils s'engagent dans des tâches qui impliquent la littératie.
	Sensibilisation aux tâches : Les élèves sont conscients des exigences en matière de littératie dans le cadre d'une tâche.
Connaissances et compréhension de l'alphabétisation	Règles de langage : Les élèves utilisent les règles du langage pour acquérir, construire et communiquer un sens.
	Acquérir de l'information : Les élèves utilisent des stratégies efficaces et efficientes pour acquérir et évaluer l'information sur l'utilisation éthique de la publicité.
	Construisez du sens : Les élèves utilisent des stratégies efficaces et efficientes pour construire un sens.
	Communiquer du sens : Les élèves communiquent pour transmettre des concepts, des idées et de la compréhension.
NUMÉRATIE	<i>La capacité d'une personne de comprendre et d'utiliser des données mathématiques à l'école, au travail et dans la vie de tous les jours; par exemple, pour utiliser de la monnaie et établir des budgets, pour utiliser des mesures en cuisine ou pour lire une carte.</i>
Sensibilisation à la numératie	Importance de la numératie : Les élèves reconnaissent que la numératie permet aux gens de prendre des décisions éclairées dans tous les aspects de la vie quotidienne.
	Sensibilisation des apprenants : Les élèves déterminent ce qu'ils savent, ce qu'ils sont capables de faire et ce qu'ils doivent apprendre lorsqu'ils s'engagent dans des tâches qui impliquent l'apprentissage du calcul.
	Sensibilisation aux tâches :

	Les élèves sont conscients des exigences en matière de littératie dans le cadre d'une tâche.
Connaissance et compréhension du calcul	Informations quantitatives Les élèves appliquent leurs connaissances de l'information quantitative pour prendre une décision éclairée.
	Information spatiale Les élèves appliquent leurs connaissances de l'information spatiale pour prendre une décision éclairée.
	Interpréter, représenter, communiquer Les élèves interprètent, représentent et communiquent dans une variété de formats numériques et non numériques pour appuyer les décisions dans des situations où la numératie est en jeu.
	Stratégies, méthodes et outils Les élèves utilisent des stratégies, des méthodes ou des outils efficaces et efficaces pour gérer l'information quantitative ou spatiale.

Source : D'après *Définition, composantes et éléments des progrès, gouvernement de l'Alberta, Canada, www.education.alberta.ca*)

1. Avez-vous une expérience (positive ou négative) dans le domaine de l'entrepreneuriat ? [En quelques mots]

2. Pensez-vous que les jeunes entrepreneurs ont besoin de compétences en littératie et en numératie (Compétences transversales)? Donnez un exemple des raisons pour lesquelles ils sont nécessaires. [En quelques mots]

3. Quels types d'obstacles empêchent les jeunes entrepreneurs d'acquérir des compétences en littératie et en numératie ? (niveau 1 bas, niveau 5 haut)

Obstacles à l'acquisition de compétences en littératie et en numératie par les jeunes entrepreneurs	Niveau attribué				
	1	2	3	4	5
Obstacles situationnels : découlant de la situation d'une personne, comme le manque de temps en raison de son travail et de sa famille, le manque de fiabilité du transport, etc.					
Obstacles institutionnels : tels que l'absence de dispositions appropriées, les frais de participation, les conditions d'admission, etc.					
Obstacles affectifs/psychologiques : tels que les attitudes négatives à l'égard de l'apprentissage en raison d'une expérience scolaire négative.					
Obstacles en matière d'information : tel manque d'information appropriée sur les offres et les avantages de l'apprentissage.					
Contraintes financières : manque de soutien financier ou d'incitations externes qui ne fonctionnent pas					

4. Commenter les raisons pour lesquelles des jeunes entrepreneurs abandonnent leurs études, ce qui peut entraîner un faible niveau de littératie et de numératie ? Quelles politiques et/ou quels instruments sont nécessaires pour surmonter cet obstacle ? [En quelques mots]

5. Quels sont les **compétences en ALPHABÉTISATION** dont les jeunes entrepreneurs ont besoin ? (niveau 1 - bas, 5 - niveau haut)

Compétences en littératie	Niveau attribué				
	1	2	3	4	5
Comprendre la réglementation des affaires : compétences en lecture et en compréhension de l'écrit					
Communication et interaction sur le lieu de travail : <i>L'écoute active : reconnaître l'idée maîtresse</i>					
Amélioration de l'écriture : compétences en rédaction et en communication écrite					
Expression orale efficace : communication orale					
Littératie numérique : écriture pour les médias sociaux et les plates-formes sociales, courrier électronique					

6. Quels sont les **compétences numériques** nécessaires aux jeunes entrepreneurs ? (niveau 1 - bas, 5 - niveau haut)

Compétences en numératie	Niveau attribué				
	1	2	3	4	5
Savoirs financiers					
Intégrer les mathématiques et les compétences numériques : création d'une formule (à l'aide d'un tableur si nécessaire)					
Calculer et estimer : compétences en calcul, raisonnement proportionnel, compréhension correcte des pourcentages, utilisation de l'extrapolation.					
Modélisation et décision en plusieurs étapes : compétences en résolution de problèmes, compréhension des seuils et des contraintes, reconnaissance des effets anormaux et des réponses erronées lors de la surveillance des systèmes.					
Communiquer les mathématiques à d'autres utilisateurs et interpréter les mathématiques des autres utilisateurs.					

Faire face à l'inattendu

7. Parmi les compétences décrites aux points 5 et 6 que vous avez complétées, laquelle est la plus difficile selon vous ? [N'en nommer qu'une] Pourquoi ? [Fournir une brève justification]

8. Que pensez-vous de l'apprentissage en ligne (MOOC/Formation en ligne), en tant que méthodologie de formation, pour acquérir les connaissances/compétences mentionnées dans le questionnaire ? Si ce n'est pas une bonne option, avez-vous d'autres suggestions d'apprentissage ? [Fournir une brève justification]

9. Quel seraient les caractéristiques d'un environnement d'apprentissage virtuel qui devraient vous aider à développer les aptitudes/compétences décrites dans le questionnaire ? [Proposez les éléments qui devraient être inclus]

Участник номер (попълва се служебно)	
Възраст	
Пол	
Образование (степен и специалност)	
Сфера на трудов опит	
Език на участие във фокус групата	

Концепции за езикова и цифрова грамотност в предприемачеството

Термин	Дефиниция
ЕЗИКОВА ГРАМОТНОСТ	Способност, увереност и желание за използване на езика за разбиране, формиране и предаване на смисъл във всички аспекти на ежедневието.
Осъзнаване важността на езиковата грамотност	Важност на езиковата грамотност: Обучаемите са наясно, че езиковата грамотност им осигурява удовлетвореност и им позволява да разбират и участват в обкръжаващия ги свят.
	Информираност от страна на обучаемите: Обучаемите идентифицират това, което знаят, умеят да правят и трябва да научат, когато се ангажират със задачи, включващи езикова грамотност.
	Осъзнаване на задачите, свързани с езиковата грамотност: Обучаемите са наясно с изискванията относно езиковата грамотност в рамките на дадена задача.
Познаване и разбиране на езиковата грамотност	Езикови правила и норми: Обучаемите използват езиковите правила и норми за разбиране, формиране и предаване на смисъл.
	Придобиване на информация: Обучаемите използват ефективни и ефикасни стратегии за придобиване, оценка и етична употреба на информацията.
	Формиране на смисъл: Обучаемите използват ефективни и ефикасни стратегии за формиране на смисъл.
	Предаване на смисъл: Обучаемите комуникират за предаване на концепции, идеи и разбираня.
ЦИФРОВА ГРАМОТНОСТ	Способност, увереност и желание за използване на количествена или пространствена информация за вземане на информирани решения във всички аспекти на ежедневието.
Осъзнаване важността на цифровата грамотност	Важност на цифровата грамотност: Обучаемите са наясно, че цифровата грамотност позволява на хората да вземат информирани решения във всички аспекти на ежедневието.
	Информираност от страна на обучаемите: Обучаемите идентифицират това, което знаят, умеят да правят и трябва да научат, когато се ангажират със задачи,

	включващи цифрова грамотност.
	Осъзнаване на задачите, свързани с цифровата грамотност: Обучаемите са наясно с изискванията относно цифровата грамотност в рамките на дадена задача.
Познаване и разбиране на цифровата грамотност	Количествена информация: Обучаемите прилагат знания, свързани с количествена информация, за вземане на информирани решения.
	Пространствена информация: Обучаемите прилагат знания, свързани с пространствена информация, за вземане на информирани решения.
	Интерпретиране, представяне, предаване: Обучаемите интерпретират, представят и предават информация в различни цифрови и нецифрови форми, с оглед подпомагане вземането на решения в ситуации, свързани с използването на цифрови умения.
	Стратегии, методи и средства: Обучаемите използват ефективни и ефикасни стратегии, методи и средства за управление на количествената и пространствена информация.

Източник: Базиран на „Definition, Components and Elements of the Progressions, Alberta Government“, Canada, www.education.alberta.ca

7. Имате ли опит (положителен или отрицателен) в областта на предприемачеството? [Моля за кратко обяснение]

8. Смятате ли, че уменията, свързани с езиковата и цифрова грамотност, са необходими за младите предприемачи? Дайте пример за това, защо според Вас са необходими? [Моля за кратко обяснение]

9. Какви видове бариери и до каква степен възпрепятстват младите предприемачи да придобият умения, свързани с езиковата и цифрова грамотност (1 - ниска степен, 5 - висока степен)

Бариери, които възпрепятстват младите предприемачи да придобият умения, свързани с езиковата и цифрова грамотност	Степен				
	1	2	3	4	5
Ситуационни бариери: произтичащи от ситуацията, в която се намира дадено лице, като напр. липса на време поради ангажираност с работа и семейство, ненадежден транспорт и т.н.					
Институционални бариери: като напр. липса на подходящи правила, наличие на такси и изисквания за участие					
Диспозиционни / психологически бариери: като напр. отрицателни нагласи за учене поради негативен опит в училище					
Информационни бариери: като напр. липса на подходяща информация за предложения за и предимства от участие в обучение					
Финансови ограничения: липса на финансова подкрепа или наличие на неефективни външни стимули					

10. Коментирайте една от причините за ранното отпадане от училище на младите предприемачи, водеща до ниска езикова и цифрова грамотност? Какви политики и инструменти за преодоляване на тази бариера са необходими? [Моля за кратко обяснение]

11. В каква степен сте наясно с уменията, свързани с **ЕЗИКОВАТА ГРАМОТНОСТ**, които са необходими на младите предприемачи? (1 – ниска степен, 5 – висока степен)

Умения, свързани с езиковата грамотност	Степен				
	1	2	3	4	5
Разбиране на нормативната база в сферата на бизнеса: умения за четене и разбиране					
Комуникация и взаимодействие на работното място – активно слушане: разбиране на основната идея					
Подобряване на уменията за писане: умения за писане и писмена комуникация					
Ефективно говорене: вербална комуникация					
Дигитална грамотност: изготвяне на писмени материали за социални медии и платформи, и-мейли					

12. В каква степен сте наясно с уменията, свързани с **ЦИФРОВАТА ГРАМОТНОСТ**, които са необходими на младите предприемачи? (1 – ниска степен, 5 – висока степен)

Умения, свързани с цифровата грамотност	Степен				
	1	2	3	4	5
Финансова грамотност					
Интегриране на математически и цифрови умения: съставяне на формули (използване на работни листа /в MS Excel/ при необходимост)					
Изчисления и оценки: умения за работа с числа и пропорции, правилно разбиране на процентните означения, използване на екстраполация					
Моделиране и многостъпкови решения: умения за решаване на проблеми, разбиране на горни граници и ограничения, разпознаване на аномалии и грешни отговори при мониторинг на системи					
Предаване на математически резултати на други лица и интерпретация на математическите резултати, получени от други лица					
Справяне с неочаквани ситуации					

13. От компетенциите, описани в точки 5 и 6 по-горе, коя според Вас е най-трудната за усвояване? [Посочете само една] Защо? [Моля за кратка обосновка]

14. Какво мислите за електронното обучение като обучителен подход за усвояване на знанията / уменията, споменати в настоящия въпросник? Ако то не е подходящо, имате ли други предложения, като напр. смесено обучение? [Моля за кратка обосновка]

15. Какви функции трябва да притежава една виртуална обучителна платформа, за да спомогне за развитието на уменията / компетенциите, описани в настоящия въпросник? [Моля за кратка обосновка относно елементите, които трябва да бъдат включени]

ПРИЛОЖЕНИЕ 3.1: Въпроси за обсъждане във фокус групата – преведени на френски

Les sujets suivants (questions de fond) liés aux compétences de base entrepreneuriales doivent être proposés aux participants du groupe de discussion pour discussion, une fois qu'ils ont rempli leur formulaire de participation ci-dessus :

1. Dans quelle mesure les compétences en littératie et en numératie sont-elles nécessaires aux jeunes entrepreneurs pour réussir dans leur entreprise ? Quel groupe de compétences des deux est le plus important ? Pourquoi ?
2. Quels sont les plus grands obstacles à l'acquisition de compétences de base par les jeunes entrepreneurs ? Pourquoi ces obstacles sont présents/existent ? Ces obstacles changent-ils avec le temps ou restent-ils relativement stables pour chaque jeune entrepreneur ?
3. Dans quelle mesure l'abandon des études influent-ils sur le niveau de littératie et de numératie des jeunes entrepreneurs ? Les mesures et instruments politiques aux niveaux national et local peuvent-ils contribuer à réduire l'effet des abandons scolaires sur les compétences des jeunes entrepreneurs en lecture, écriture et calcul ? Comment ?
4. Quelles compétences en littératie et en numératie sont les plus difficiles à acquérir pour les jeunes entrepreneurs ? Quelles en sont les principales raisons ? Comment un tel défi peut-il être relevé de manière adéquate ?
5. Quelle est la capacité de l'apprentissage en ligne comme méthode de formation pour remédier aux pénuries de compétences en littératie et en numératie chez les jeunes entrepreneurs ? Quelles fonctionnalités un environnement d'apprentissage virtuel doit-il posséder pour aider les jeunes entrepreneurs à améliorer leurs compétences en lecture, en écriture et en calcul ? D'autres méthodes de formation seraient-elles plus appropriées ? Lequel ? Pourquoi ?

ПРИЛОЖЕНИЕ 3.2: Въпроси за обсъждане във фокус групата – преведени на български

Моля, след като попълните своите формуляри за участие, да свключите в обсъждането на следните **теми (въпроси по същество)**, свързани с езиковата и цифровата грамотност сред младите предприемачи:

1. В каква степен уменията, свързани с езиковата и цифрова грамотност, са необходими, за да бъдат младите предприемачи успешни в своя бизнес? Коя от двете групи умения е по-важна? Защо?
2. Кои са най-сериозните бариери пред придобиването на умения, свързани с езиковата и цифрова грамотност от младите предприемачи? Кои са основните фактори за съществуването на такива бариери? Променят ли се тези бариери с течение на времето или остават относително стабилни за всеки млад предприемач?
3. В каква степен ранното отпадане от училище оказва влияние върху равнището на уменията, свързани с езиковата и цифрова грамотност при младите предприемачи? Могат ли политиките на национално и местно равнище да помогнат за смекчаване на тези ефекти? Как?
4. Кое умение, свързано с езикова / цифрова грамотност, е най-трудно да бъде придобито от страна на младите предприемачи? Кои са основните причини за това? Как може по подходящ начин да се адресира подобно предизвикателство?
5. Какви са възможностите на електронното обучение, като обучителен подход, за справяне с недостига на умения, свързани с езиковата и цифровата грамотност сред младите предприемачи? Какви функционалности трябва да притежава една виртуална обучителна платформа, за да спомогне за справянето с този недостиг? Биха ли били други обучителни методи по-подходящи? Кои? Защо?